

Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
15006 TALLINN

19. jaanuar 2024

Liikluskindlustuse seaduse muudatustest

Rahandusministeeriumi poolt on välja töötatud liikluskindlustuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (EIS viide 23-1362/01). Soovin esitada põhjendused selle eelnõu ühe aspekti osas ja arvestada sellega eelnõu edasisel menetlemisel.

Minu ettepanek puudutab vastutava kasutajaga seonduvat. Kehtiv LkindlS § 7 lg 2 sätestab - *Kui liiklusregistris registreeritud sõidukil on vastutav kasutaja, on kindlustuskohustus käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku asemel vastutava kasutajana liiklusregistrisse kantud isikul.* Seda sätet eelnõuga ei ole plaanitud muuta. Paljud hooajaliselt või üksnes periooditi kasutatavad sõidukid ei ole nende liiklusregistris registreeritud omanike kasutuses. Näiteks liisingus olevad sõidukid. Selliste sõidukite omanike riskide maandamiseks ning tegelikule sõiduki kasutajale sõiduki õige kasutamise eest vastutuse panemiseks on nii liikluskindlustuse seaduses kui liiklusseaduses loodud terve rida regulatsioone, mis sätestavad sõiduki liiklusregistrisse kantud omaniku kõrval ja paljudel juhtudel ka tema asemel kohustuse ja vastutuse liiklusregistrisse kantud vastutavale kasutajale. Näiteks LKindlS § 7 lg 2 (kindlustuskohustus on vastutaval kasutajal omaniku asemel), LKindlS § 55 (tagasinõue kindlustuskohustuse täitmise eest vastutava isiku vastu), LS § 72 lg 1 ja 4 (vastutav kasutaja vastutab sõiduki õige kasutamise, tehnilise korrasoleku, õige hoidmise ja õige läbisõidunäidiku näidu eest), LS § 72 lg 2 ja 3 (vastutav kasutaja peab andma andmed sõiduki tegeliku kasutaja kohta politseile ja kohtule ning selle tegemata jätmine on vastutavale kasutajale karistatav LS § 261 alusel), LS § 188 lg 2 (viivistasu maksab vastutav kasutaja omaniku asemel), LS § 190.4 lg 1 (veoauto teekasutustasu maksab vastutav kasutaja omaniku asemel).

Eeltoodust tulenevalt on vajalik sõiduki vastutava kasutaja sedavõrd kaalukate kohustuste kõrval kehtestada ka õigus teostada liiklusseaduse § 77 lõikes 7 nimetatud toimingut – sõiduki ajutist liiklusregistrist kustutamist. See annab vastutavale kasutajale kui sõiduki eest tegelikult vastutavale ja selle kasutamise kulusid tasuvale isikule võimaluse vabaneda kindlustusmaks tasumisest LKindlS § 5 p 1 alusel aja eest, kui sõidukit ei kasutata. Sellise õiguse andmine ei riku mitte mingil viisil sõiduki omaniku õiguseid. Seejuures jääb ka sõiduki ajutiselt liiklusregistrist kustutamisel kehtima vastutava kasutaja kohustus mitte kasutada liikluskindlustuseta sõidukit teeliikluses ning kohustus sellisel perioodil põhjustatud kahju hüvitamiseks. Küll aga vähendaks selline muudatus oluliselt halduskoormust ka sõiduki omanikele, kes on niigi delegeerinud vastutuse sõiduki vastutavale kasutajale. Sellise täiendusega saavad sõidukite vastutavad kasutajad kindluse, et nad saavad sõiduki kindlustuskohustust õigeaegselt ja kuludeta ise kontrollida, kuid jäävad siiski vastutavaks sellega kaasnevate võimalike tagajärgede suhtes. Ettepanek ei suurenda näiteks liisinguandjate riske, kuna näiteks kaskokindlustuse kohustus (mis on eelkõige sõiduki omaniku huvides) ei ole sätestatud seaduses, vaid lepingulise kokkuleppena. Samuti ei ole kaskokindlustus või muu õnnetusjuhtumi kindlustus seotud sellega, kas sõiduki on liiklusregistris üldse registreeritud või kas sõiduk on ajutiselt registrist kustutatud. Väheneb ka halduskoormus liiklusregistrile, kuna siis jääb ära kümnete tuhandete volituste menetlemine, mida sõidukite omanikud hakkavad andma vastutavatele kasutajatele.

Teise ettepanekuna palun loobuda seaduseelnõu punktis 65 planeeritavast LKindls § 75 lõike 3 muudatuse tegemisest. Planeeritava muudatusega antakse kindlustusseltsidele ligipääs sõidukite kõigi kasutajate isikuandmetele, mis ei ole põhjendatud, vajalik ega proportsionaalne. Eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et see on vajalik *sõiduki kasutaja tuvastamiseks nt tundmatu juhi tuvastamiseks, tagasinõude esitamiseks, kahju põhjustaja tuvastamiseks*. Kirjeldatud juhtudel on tegemist olukorraga, kus liiklusõnnetuse asjaolude uurimisega peab tegelema politsei ning isegi kui politsei mingil põhjusel sellega ei tegele, siis on põhjendatud juhtudel õigus saada erinevatest registritest saada muul viisil andmeid. Kõigi Eestis registreeritud enam kui 1 miljoni sõiduki kohta kõigi kasutajate andmete, sh elukoha andmete pidev ja vaba kättesaadavus kindlustusandjatele ei ole koosõlas saavutatava eesmärgiga ja rikub nende inimeste õigust privaatsusele. Ühtlasi luuakse sellega veel üks andmebaas, kus kogutakse enamuse inimeste andmeid. Palun selles küsimuses võtta ka Andmekaitse Inspektsiooni seisukoht. Ei ole mingit alust arvata, et just liiklusregistrisse kantud kasutaja on see tundmatu juht või kahju põhjustaja.

Palun täiendada eelnõu § 3 liikluseaduse muutmise järgmise punktiga:

x) paragrahvi 77 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt (muudatused alla joonitud):

(7) Mootorsõiduki või selle haagise omanik, vastutav kasutaja või tema esindaja võib taotleda mootorsõiduki või selle haagise ajutist registrist kustutamist. Mootorsõiduk ja selle haagis kustutatakse ajutiselt registrist 1–24 kuuks. Mootorsõiduki või selle haagise omaniku, vastutava kasutaja või tema esindaja taotlusel ajutiselt registrist kustutatud mootorsõiduki või selle haagise registrist ajutiselt kustutamise lõpetamiseks ning mootorsõiduki või selle haagise ajutiselt kustutamise tähtaja möödumisel loetakse sõiduk registris olevaks.

Palun loobuda eelnõu § 1 punktis 65 (LKindls § 75 lg 3 muutmise) planeeritavast muudatusest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Indrek Sirk
vandeadvokaat